

Lærarin skal vera fyrirmynd

Hjá tí, sum hefur hegnt til at fáast við børn og ung, er tað stuttligt at vera lærari. Men tað er eitt krevjandi arbeiði. Umframt at geva næmingunum beinleiðis vitan skal lærarin eisini uppala børnini. Ein uppgáva, sum skúlin fyrir ein stóran part hevur yvirtikið frá foreldrunum.

Nógvir lærarar knógvu ikki longur undir hesum arbeiði. Teir orka ikki at arbeiða fyrir undirløn. Eingin grund er til at øvunda lærarunum ta longu summarfrítíðina, tí hon er hart tiltrond.

Arbeitt verður dágliga í hesum døgum í hølunum hjá Føroya Lærarafelag í Tvørgøtu í Havn. Viðurskiptini í Vágs skúla er ikki meira at gera við nú, og tey tosa vit ikki um í hesum umfarinum.

Nú snýr tað seg um lónarviðurskiptini og arbeiðsumstøðurnar hjá lærarunum.

Fleiri og fleiri fólk skilja, at tað er ikki bara, sum at siga tað, at vera lærari. At nógva annað arbeiði er lættari og væl betur lónt, sigur Hans Trygvi Henriksen, sum er formaður í Lærarafelagnum. Umframt felagsarbeiðið er hann lærari í Havn.

— Lærarastarvið er so nógva óðrvisi og strævnari enn tað var fyrr. Tá fóru børnini heim, tá skúlin endaði. Nú er eingin heima. Omman og abbin eru ofta eisini til arbeiðis. Tað ger, at børnini hava størri torv á at knýta seg til onnur vaksin fólk enn foreldrini, og tað verður so til lærararnar.

Kenna hvønn annan

Í skúlanum skulu børnini ikki bara hava vitan. Skúlin tekur sær nógva meira av uppalingini, enn hann gjørdi fyrr. Av tí sama er sambandið millum læraran og næmingarnar eisini broytt nógva.

— Fyrr kendi tú ikki læraran sum menniskja. Hann lærdi bara frá sær, og so var tað liðugt. Nú vita næmingarnir alt um okkum, hvussu nógva børn vita eiga og tilíkt, og tað er gott, sigur Hans Trygvi.

Av tí at lærarin fyrir ein stóran part trínur í foreldranna stað, knýta børnini seg nóg tættari til lær-

aran. Tey eru opin og fara til læraran, bæði fyrir at fortelja, tá tey hava okkurt at gremja seg um, og tá tey skulu hava troyst. Ein lærari noyðist meira nú enn nakrantíð at vera góður við børnini.

Soleiðis skal tað eisini vera, men hetta ger, at meira krevst av lærarunum. Hann skal orka betur. Øll børn hava brúk fyrir at hava onkra fyrirmynd, og fyrirmyndin er sjálvsagt lærarin, ið børnini eru hjá størri part av degnum enn hjá foreldrunum.

Ein lærari, sum ikki er væl fyrir, er ein vánalig fyrirmynd. Lærarin má fyrst og fremst hava sjálvsvirðing, annars kann tað fáa álvarsligar sálarligar fylgjur fyrir næmingarnar.

— Tí er fyrsta kravið, at lærarar fáa eina rimiliga lön, sum gevur teimum sjálvsvirðing. Ta sjálvsvirðingina hevur lærarin við figgarligum trupuleikum ikki.

Til sáttmálasamráðingarnar við Landsstýrið hesu ferð hevur Lærarafelagið kravt lónarhækking, sum fyrir teir lægst løntu lærararnar er 12 pst. Tað halda lærararnir avgjørt ikki vera nakað órimiligt krav, tí tey seinastu nógva árin er læraralønin dragnað meira og meira aftur. Byrjanarlønin hjá lærarunum er í løtuni 11.500 krónur. Tað er ógvuliga lítið í mun til aðrar starvsbólkar við fyra ára útbúgving.

Undir samráðingunum hevur Landsstýrið sagt, at felagið ikki fær meira enn 2,75 pst. lónarhækking í ár og tað sama næsta ár. Tað ætlar Lærarafelagið ikki at godtaka, og hvat skulu tey so eisini samráðast til?

Misnøgdin millum

lærararnar við viðurskiptini visir seg upp á fleiri mátar. Ikki so fáir lærarar hava seinastu árin funnið sær annað starv, m.a. hjá tí privata, ið gevur teimum 40-50 pst. hægri lön. Sjálvt um útbúgvingin hjá lærarunum bara er ætlað til fólkaskúlan, so kann Lærarafelagið ikki tala at, tá lærarar fáa sær annað arbeiði, har teirra útbúgving ikki kann brúkast. Felagið skilir, hvi tey ikki orka lærararyrkið.

Heilt nógir lærarar hava eisini annað arbeiði við síðuna av. Summir undirvisa um kvöldið, men teir flestu finna sær heilt annað arbeiði, ið einki hevur við undirvisning at gera. Til dømis eru tað fleiri lærarar, sum rógva út.

At teir hava annað arbeiði ger sjálvsagt, at teir ikki kunnu leggja alla orku í lærarastarvið. Men hinvegin noyðast teir tað fyrir at fáa endanar at rokka saman. Læraralønin

er ikki nóg stór at liva av, serliga ikki hjá ungum lærarum, sum bæði hava lestraraskuld og hava sett seg fyrir hús.

Nóg mikið av lærarum

Læraratrot er ikki longur í Føroyum. Tað er bara til skúlarnar í teimum smæstu bygdunum, at tað stendur á at fáa lærarar. Og hvi er tað so?

— Ein grundin er, at hesi størv ikki eru heil størv. Tað hevði sjálvandi verið rimiligt, at hesi størv vóru lýst sum heil størv, sjálvt um lærarin ikki hevur fult tímatal. Í smábýgdunum hevur lærarin heldur ongan møguleika at fáa sær annað arbeiði aftrat, tí har er einki arbeiði at fáa, sigur Hans Trygvi.

Teir flestu størvu skúlarnir fáa lærarar við útbúgving, sjálvt um trýstið at fáa starv í Havn er størst.

Tí hevur felagið heitt á Læraraskúlan um ikki at taka nýggjar næmingar inn, kanska í nokur ár, og so í staðin brúka Læraraskúlan til eftirútbúgving. Ein nevnd, sum Lærarafelagið hevur sít umboð í, arbeiðir við málinum. Hvat spyrst burtúr, er

ikki greitt enn. Men verður áheitanin ikki tikin til eftirtektar, ætlar felagið — fyrir ikki at fáa arbeðsleysar lærarar — at mæla fólk frá at fara á læraraskúla, tí tey einki arbeiði kunnu vænta sær. Haraftrat ber til at visa á ta vánaligu læraralønin.

Færri menn vilja verða lærarar

Fyri nokrum árum síðan var triðingurin av teimum, sum søktu inn á Læraraskúlan kvinnur, og tveir triðingar menn. Nú eru tvær ferðir so nógvar kvinnur sum menn, ið fáa sær læraraútbúgving.

— Tað hava vit tulkað sum, at menninir hava gjørt sær greitt, at ein lærarløn ikki kann vera høvudsinntøkan hjá eini familju, og at kvinnurnar framvegis hugsa upp á tann gamla máta, at lønin kann vera góð at hava aftrat inntøkuni hjá manninum, sigur Hans Trygvi.

Einki at øvunda

Nógva fólk hoyrast øvunda lærarum, at teir hava stuttan arbeiðsdag og langa summarfrítíð. Men tað er einki at øvunda,

sigur Hans Trygvi. Lærarar brúka nógva tíð til fyrirreiking, teir skulu halda sína fakligu vitan við líka alla tíðina, og haraftrat kemur nógva arbeiði, ið teir als onga viðbót fáa fyrir. Sum dømi kunnu nevntast foreldrafundur og flokklæraraarbeiðið. Tað er ógvuliga krevjandi at vera flokklærari. Ein flokklærari skal vera nógva saman við næmingunum, eisini uttan fyrir skúlatíð. Hann skal eisini við til veitslur og hugnakvöld, og tað verður næstan mett sum ein skylda at fara við, tá teir størvu flokkarnir gera uttanlandsferðir.

Sjálvt um tímatalið hjá lærarunum hvønn dag ikki er so høgt, er tímaætlanin ofta óhøglig við frítímum imillum. Tað eru timar, sum fara til spillis og ikki kunnu brúkast til nakað. Hesa tíð krevur Lærarafelagið, at lærararnir fáa samsýning fyrir.

Skúli er skúli

At tørvur er á frítíðarheimum merkja lærararnir væl, í hvussu er í Havn. Um tey vilja tað ella ikki, so noyðast bæði foreldrini at arbeiða, tí øll eru hart fyrispent figgarliga. Og

Framhald á síðu 5

Uppgávan hjá skúlanum er ikki bara at geva bornunum vitan